

to act as a medium and consistent defender of these values. In such a way the government can do its best to strengthen loyalty to itself.

The phenomenon of communicative culture is analyzed. It is pointed that there is connection between loyalty and communicative culture in a democracy. Importance of consensual communicative culture as a factor that can consolidate our society is emphasized. It is necessary to provide because of problems of political modernization and to overcome the crisis in Ukraine. Some of the key areas of creating loyalty and communicative culture at the present stage of development of the Ukrainian society are described.

Keywords: loyalty, communicative culture, consensus democracy, political modernization, the power, state.

Ханстантинов В. А., доктор политических наук, доцент, заведующий кафедрой экономической теории и общественных наук, Николаевский национальный аграрный университет (Украина, Николаев), khanstantinov@mail.ru

Лояльность как условие консенсуальной коммуникативной культуры

Характеризуется сущность лояльности и её значение в системе отношений "гражданин – власть". Освещена её роль для консолидации социально-политических субъектов, имеющих разнонаправленные цели, во имя общенациональных интересов. Выделены различные типы лояльности и освещены особенности демократической лояльности. С учетом опыта западных демократий определена содержательная и смысловая связь лояльности со свободой, равенством, справедливостью, законностью. Подчеркнута необходимость для власти быть носителем и защитником указанных ценностей, что и является наиболее сильным фактором укрепления лояльности к ней.

Анализируется феномен коммуникативной культуры. Указывается на присущую демократии органическую связь лояльности и коммуникативной культуры. Подчеркивается значение консенсуальной коммуникативной культуры как фактора консолидации общества, что вытекает из задач политической модернизации и обусловлено необходимостью преодоления кризиса в Украине. Рассмотрены некоторые ключевые направления формирования лояльности и коммуникативной культуры на современном этапе развития украинского общества.

Ключевые слова: лояльность, коммуникативная культура, консенсус, демократия, политическая модернизация, власть, государство.

* * *

УДК 001::167/168[327]

Чеканов В. Ю.

кандидат исторических наук,
доцент кафедры политологии, социологии и права,
Национальный университет харчових технологій
(Україна, Київ), vsvid71@mail.ru

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ ПОЛІТОЛОГІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

На прикладі історії розвитку політології міжнародних відносин як складової політичної науки розглядається питання про особливості формування наукового дискурсу гуманітарних дисциплін в міждисциплінарних областях, де об'єкт дослідження традиційно поділяється між декількома різними дисциплінами. Також ставиться питання про критерії міждисциплінарного розмежування між політологією та теорією міжнародних відносин. Основний висновок статті полягає в констатації суттєвих дискурсивних розбіжностей між обома дисциплінами, що призвели, у випадку політології міжнародних відносин, до зменшення її місця в загальному обсязі дисципліни.

Ключові слова: політологія, міждисциплінарна область, дискурс, політична сфера.

Сучасні суспільно-політичні науки характеризуються присутністю в них тенденцій, прояви яких викликають думку про їхню методологічну недосконалість. Це явно суперечить амбіціям цих наук стосовно всеохоплюючого пояснення політичних реалій. А саме, вони нерідко відзначаються взаємною нерозчленованістю предметів дослідження. Наприклад, історичні науки в частині, що стосується новітньої історії, не просто перетинаються з дисциплінами, що вивчають політичні, економічні та соціальні процеси на матеріалі сучасних суспільства та держави, але й часто поділяють з ними один нерозмежований об'єкт дослідження на невизначених засадах. При цьому

жодна суспільно-політична дисципліна "не бачить" цього факту, не фіксує його наявності, не постулює самої можливості його впливу і розвивається без його урахування. Недосконалість, таким чином, трактується як досконалість, проте не припиняє існувати де-факто.

Як писав видатний французький політолог Р. Арон, якщо усвідомлення дійсності – це частина самої дійсності, то політика одночасно є і програмою дій, і сферою громадського життя [1, с.511]. Однак, коли одна зі сторін певного явища заснована на невизначених чи навіть хибних засадах, хіба це не має негативного впливу на другу сторону, котру ми визначаємо як складову життя? Відсутність якогось універсального правила, що допомагає встановити розумне застосування правил, веде до неможливості проконтролювати вироблення норм життя як таких. Наука як складова життя відтак не співпадає з наукою як інструментом пізнання [6, с.3–4]. Враховуючи сказане вище, зробимо припущення, що причиною цього є недосконалість інструменту. Розгляд цієї ситуації і складає головну проблему даної розвідки.

Неподільність предметів дослідження суспільно-політичних наук має декілька очевидних наслідків. Зокрема, інтегрований погляд на політичні реалії так і не може сформуватися. В принципі, це явище було помічене значно раніше. Відомий британський філософ К. Поппер писав про історичні науки, що немає "історії людства" як такої, але є безмежна кількість історій різних аспектів життя. Єдиним засобом їх впорядкування і використання є обрання "історією людства" однієї з них, а саме, історії політичної влади, тому що вона впливає на всіх людей [13, с.293]. Однак такого обрання недостатньо для подальшого функціонування дисципліни, оскільки залишається питання про відносини між наукою та досліджуваним нею об'єктом. Акценти всередині цього об'єкту в силу невизначеності розставляються довільно і можуть залежати лише від співвідношення різних методів, які та чи інша дисципліна не обирає свідомо, а використовує відповідно до стандартів мислення та мовлення (наприклад, гуманітарні дисципліни як такі тяжіють не до квантифікаційних, а до кваліфікаційних методів) [14, №3, с.68–73]. Межі об'єкту, поділеного між декількома дисциплінами, кожна з них теж часто визначає довільно, без урахування доробку суміжних дисциплін. Така невизначеність веде до того, що кожна з цих дисциплін до певної міри "розвивається" в зонах перетину з суміжними, бо замість досягнення науково достеменного, точного результату своїми власними засобами, вона нерідко посилається на результати, отримані в ході досліджень цих зон представниками суміжних дисциплін. При цьому питання про підстави для некритичного прийняття цих результатів та можливість несуперечливої інкорпорації їх до описової частини іншої дисципліни взагалі не ставиться.

Не складно передбачити, що це веде до методологічної плутанини, і так само прогнозованим є висновок про те, що методологічна плутанина часто супроводжує формування об'єкту наукової дисципліни на ранній стадії її існування.

Красномовним прикладом такої плутанини є ситуація в дослідженні функціональних процесів у сфері міжнародних відносин, що поступово склалася

протягом ХХ ст., коли ця сфера спершу виокремилася з суміжних зон історії, економіки та права як міждисциплінарна область [7,с.57–58], а потім утвердилася як предмет одночасного дослідження як новоутвореної у середині ХХ ст. дисципліни – теорії міжнародних відносин – так і всіх дисциплін, перерахованих вище. Досі сфера міжнародних відносин, причому не лише у функціональному, але й в інституційному аспектах, залишається нерозмежованою щодо більшості моментів, які дослідники-міжнародники повинні брати до уваги в процесі здійснення своєї професійної діяльності.

Тому доцільним є розглядати це питання в термінології лінгвістики Е. Бенвеніста та філософії науки Т. Куна, І. Лакатоса, котрі запропонували низку слів-ідентифікаторів: “парадигма”, “дискурс” тощо. Адже відсутність методологічної чіткості щодо даного аспекту функціонування наукових дисциплін скоріше виправдовує застосування щодо них філософської термінології, ніж присвоєння ним тих властивостей науки, якими вони не володіють.

Перші прояви усвідомлення того, що дисциплінарне розмежування в дослідженні сфери міжнародних відносин необхідне, відносяться до 1948 р. і пов’язані з інтернаціоналізацією політології після закінчення Другої світової війни. Тоді на Міжнародному колоквиумі з питань змісту та структури політичної науки у Парижі, скликаному з ініціативи ЮНЕСКО, було здійснено спробу встановлення єдиного стандарту в розумінні об’єкту та предмету політичної науки. Були виділені такі компоненти: політична теорія, публічні інститути, політична участь та тиск громадськості та міжнародні відносини [9,с.10]. Однак учасники колоквиуму не змогли уникнути невизначеності щодо останнього компоненту, тому що не взяли до уваги нову дисципліну – теорію міжнародних відносин – яка саме в той час формувалася в США на абсолютно відмінних засадах. Якщо європейська політологія з кінця 40-х рр. перебувала під опікою ЮНЕСКО і сприймалася як гуманітарна наука та як засіб покращення рівня обізнаності щодо політичних питань, важливий для усвідомлення міжнародної безпеки, то теорія міжнародних відносин у цей же час розвивалася під пильним наглядом Пентагону, бо сприймалася як прикладна дисципліна та засіб прогнозування можливих зовнішньополітичних акцій умовного противника, котрим вважався СРСР.

Таким чином, політологія в трактуванні ЮНЕСКО повинна була стати суто суспільно-політичною дисципліною. В теорії ж міжнародних відносин з самого початку впливовим став акцент на прогностичну функцію, яка передбачала широке застосування точних, математичних методів розрахунку. Сфера міжнародних відносин була поділена між двома дисциплінами, які переслідували відмінні цілі і користувалися відмінними методологіями.

У формуванні теорії міжнародних відносин як наукової дисципліни саме проблематика війни посіла важливе місце вже на найранішому етапі [2,с.264]. Тобто, повертаючись до сказаного у першому абзаці нашої статті, зауважимо, що міжнародна наука під егідою ЮНЕСКО сприймалася як інструмент пізнання, а під егідою Пентагону – як складова життя. Де-факто

це були вже дві різні науки, але формально сфера міжнародних відносин так і залишилася нерозмежованою, оскільки досі неможливо сформулювати, що саме в цій сфері відноситься виключно до теорії міжнародних відносин, а що – до політології. Більш того, політологи часто навіть не помічають того факту, що вони не єдині досліджують сферу міжнародних відносин [10,с.283], або вони доволіно включають до своєї дисципліни методологічну частину теорії міжнародних відносин [9,с.193].

Передбачуваним наслідком зазначених впливів та тенденцій стало те, що обидві новоутворені дисципліни, хоча і поділяли між собою спільну міждисциплінарну область, насправді формувалися не просто окремо одна від одної, але й без урахування присутності в цій області відмінних підходів щодо її дослідження. Яким же був вплив цих процесів та тенденцій на формування наукового дискурсу політології міжнародних відносин?

Політологія міжнародних відносин – це інтегрована частина політичної науки, чії витоки починаються ще з Паризького колоквиуму 1948 р. Зрозуміло, що з точки зору політології в цілому, яка в зазначений період сприймалася і пропагувалася виключно як інструмент пізнання (відомо, що у 1949 р. ЮНЕСКО рекомендувала політологію до вивчення у ВНЗ в країнах-учасницях організації), дослідження міжнародної сфери вкладалося в певну загальну систему поглядів на політику.

Подальший розвиток політичної науки, проте, виявив посилення іншої, непередбачуваної тенденції: в міру того, як політологія перетворюється на академічну дисципліну, котру не тільки досліджують вчені, але й вивчають студенти, сфера міжнародних відносин починає поступово зникати з її об’єкту [4,с.186–187;5,с.3–4;12,с.7–10]. Ті навчальні посібники та підручники, в яких політологія міжнародних відносин продовжує зберігати своє місце, трактують її лише в контексті питань національної безпеки держави, її місця в геополітичному просторі [11,с.141–164]. Домінантою навчальної літератури з політології поступово стає внутрішня політика. Навіть в узагальнюючих працях міжнародна сфера відсувається на останню позицію в переліку проблем, якими займається політологія [10,с.217].

З одного боку, політологія перетворюється на засіб формування свідомості людини і громадянина у демократичному суспільстві. Вона зосереджується на внутрішньополітичних аспектах, адже громадянин в першу чергу живе всередині держави і зовсім не зобов’язаний виступати актором у міжнародних відносинах. Це характерно, по-перше, для політології як навчальної дисципліни. З іншого боку, в науковій політології зростає тенденція до заміни інституційного підходу (якраз притаманного підручникам) на більш широкий функціональний підхід, за яким до об’єкту політологічних досліджень включають більш складні динамічні прояви: тенденції розвитку, еліти, лідерство, політична свідомість, технології політичного контролю, механізми прийняття політичних рішень [15,с.15]. Ця тенденція знаходить свій прояв також у таких формулюваннях об’єкту політологічних досліджень, що в принципі не виділяють міжнародну сферу як специфічну: політологія тут виступає як інструмент

пізнання “реальних та потенційних проявів політичної сфери (суб’єкти, ситуації, інститути, процеси)” [6,с.5]. Інші формулювання тяжіють до одверто “сукупного” підходу: “політологія... представляє собою цілісну та логічно обґрунтовану сукупність знань про політику, політичні інтереси, процеси, відносини, свідомість”. Предметом її є об’єктивні закономірності виникнення та еволюції політичної сфери, об’єктом – політичне життя суспільства у найрізноманітніших його проявах [16,с.249].

В літературі, що тяжіє до “сукупного” підходу, присутній погляд на політологію не як на чітко визначену дисципліну, а саме як на наповнення міждисциплінарної області досліджень, до якої також включаються філософія політики, політична географія, геополітика, хронополітика, глобалістика, футурологія, політична соціологія, етнополітологія, порівняльна та прикладна політологія [6,с.7], а подекуди – історія політики та етика [16,с.250].

Носії таких поглядів на політологію схильні характеризувати її широко, заможливістю не використовуючи понять, які відсилали б до вузькодисциплінарних завдань її як науки. Політологія для них – це “мисленева сфера, що представляє духовне відтворення соціальних проявів” тощо [6,с.41]. Таким чином, дискурс, який використовують ці дослідники щодо встановлення дисциплінарних меж політичної науки, відсилає нас назад до поняття “міждисциплінарної області”, з якого і починалося визначення об’єкту та предмету політичної науки.

Відмінні підходи до політології теж наявні, але вони не стільки повертають увагу дослідників до висхідних параметрів дисципліни, скільки переносять акценти на математичні та статистичні методи дослідження, теоретико-ігрове моделювання політичних процесів [9,с.193,235]. Нагадаємо, що всі ці методи давно застосовуються в рамках теорії міжнародних відносин з метою виконання нею функції прогнозування зовнішньополітичних акцій інших міжнародних акторів.

Причини випадення сфери міжнародних відносин за межі наукової політології доцільно пояснювати двома чинниками. По-перше, політологія так чи інакше перебувала під впливом видатних мислителів, які сформували її дискурс в значно більшій мірі, ніж наступні генерації фахівців. Практично всі вони розглядали політику як динамічний процес, і тому відкидали потреби дослідження політичних інституцій. Для них міжнародна сфера в принципі не відрізнялася від не-міжнародної: Макс Вебер вважав політику прагненням до участі в розподілі влади, причому немає значення, чи відбувається цей розподіл між державами, всередині держав чи між групами людей в суспільстві [3,с.12]. Очевидним є вплив веберівського підходу на такі формулювання об’єкту політологічних досліджень, що в принципі не виділяють міжнародну сферу як специфічну. Подібні ідеї обстоював також Р. Арон [1,с.509] та інші видатні політичні мислителі [8;13], що сприяло канонізації цього підходу їхнім авторитетом.

По-друге, та аберація сприйняття сфери міжнародних відносин, що зафіксована у вищенаведених визначеннях, пов’язана з бурхливими процесами кінця 80-х рр. ХХ ст., коли була зруйнована світова соціалістична система і на т.зв.

“постсоціалістичному просторі” розгорнулися процеси ринкових (в економічній сфері) та демократичних (у політичній сфері) перетворень. Завершення біполярного протистояння двох блоків у холодній війні викликало у багатьох політиків та політичних мислителів відчуття неминучого і якісного покращення міжнародної ситуації, адже було відвернено найбільшу небезпеку для самого існування людства – ядерну загрозу. Головні ризики (як вони бачилися політологам) перемістилися у внутрішньополітичну сферу, що теж відобразилося на дослідній парадигмі політичної науки.

Одночасно зі згаданими процесами, що вплинули на формування наукового дискурсу політології міжнародних відносин в Європі, у США активно розвивалася теорія міжнародних відносин, яка вперше вийшла на якісно новий рівень у порівнянні з попередніми періодами [2,с.502]. Традиційно під цією назвою ми об’єднуємо комплекс прогностично-аналітичних досліджень другої половини ХХ ст., що велися під егідою Пентагону, корпорації RAND та інших установ, чия діяльність в період холодної війни носила далеко не суто науковий характер.

Ми не можемо зводити процеси дисциплінарного оформлення теорії міжнародних відносин лише до діяльності американських вчених, але було б невірним випускати з уваги той факт, що як наукова дисципліна вона сформувалася саме з практичних потреб аналізу та прогнозування Пентагоном дій умовного противника Сполучених Штатів у Холодній війні (тобто, СРСР). Провідна роль американських вчених і периферійна – європейських – диктувалася фактичним розподілом ролей у виконанні військово-політичним керівництвом та аналітиками Північноатлантичного альянсу поточних завдань, пов’язаних з керуванням зовнішньополітичною ситуацією. Основна колізія подальшого розвитку цієї дисципліни полягала у намаганнях змінити співвідношення між її аналітичною та прогностичною складовими, що не знаходить паралелей у політології міжнародних відносин по іншій бік Атлантичного океану.

Таким чином, описані нами тенденції, які визначили нові та непередбачувані впливи на формування наукового дискурсу політології міжнародних відносин, практично не прослідковуються в теорії міжнародних відносин. Однак, з іншого боку, переважання в цій дисципліні практичних функцій призвело до того, що її концепція залишається практично нерозробленою. Невипадково, що вона досі називається “теорією”, що знов-таки відсилає не стільки до наукового, скільки до філософського дискурсу, і є дещо парадоксальним по відношенню до дисципліни, з самого початку розрахованої на практичне застосування.

Список використаних джерел

1. Арон Раймон. Демократия и тоталитаризм // Антология мировой политической мысли. – М.: Мысль, 1997. –Т.2: Зарубежная политическая мысль XX в. –С.509–523.
2. Баталов Э.Я. Американская политическая мысль XX века. – М.: Прогресс–Традиция, 2014. – 616 с.
3. Вебер Макс. Политика как призвание и профессия // Антология мировой политической мысли. – М.: Мысль, 1997. – Т.2: Зарубежная политическая мысль XX в. –С.11–29.
4. Гаджиев К.С. Политическая философия. – М.: Экономика, 1999. – 608 с.
5. Иванова Н.Ю., Смолянюк В.Ф. Політологія: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2011. – 348 с.

6. Ильин В.В. Политология: Учебник для вузов. – М.: Книжный дом “Университет”, 2000. – 544 с.
7. Лебедева М.М. Мировая политика. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 351 с.
8. ПарсонсТолкотт. О понятии “политическая власть” // Антология мировой политической мысли. – М.: Мысль, 1997. – Т.2: Зарубежная политическая мысль XX в. – С.479–487.
9. Политическая наука. Методы исследований / под ред. О.А. Габриэляна. – К.: Издательский центр “Академия”, 2012. – 344 с.
10. Политология: Словарь–справочник / М.А. Василик, М.С. Вершинин и др. – М.: Гардарики, 2000. – 328 с.
11. Политология: Підручник / за ред. Л.М. Димитрової, С.О. Кисельова. – К.: Знання, 2009. – 206 с.
12. Поліщук О.С., Канц О.А. Політологія: Навчальний посібник. – Хмельницький, 2011. – 572 с.
13. Пoppers Карл. Відкрите суспільство та його вороги. –Т.2: Спалах пророцтва. Гегель, Маркс та послідовники. – К.: Основи, 1994. – 496 с.
14. Sartori Дж. Искажение концептов в сравнительной политологии // Полис. – 2003. – №3. – С.67–78; №4. – С.152–160.
15. Соловьев А.И. Политология: политическая теория, политические технологии. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 560 с.
16. Халипов В.Ф., Халипова Е.В., Исаев И.А., Михайлов В.А. Власть. Политика. Государство и государственная служба. – М.: Академический проект, 2006. – 384 с.

References

1. Aron Reymond. Demokratsiya i totalitarizm // Antologiya mirovoi polyticheskoi mysli. – М.: Mysl, 1997. –Т.2: Zarubezhnaya polyticheskaya mysl XX v. –S.509–523.
2. Batalov E.Ya. Americanskaya polyticheskaya mysl XX veka. – М.: Progress–Traditia, 2014. – 616 s.
3. Weber Max. Polytyca kak pryzvaniye i professia // Antologiya mirovoi polyticheskoi mysli. – М.: Mysl, 1997. –Т.2: Zarubezhnaya polyticheskaya mysl XX v. –S.11–29.
4. Gadjev K.S. Polyeskaya philosophia. – М.: Economica, 1999. – 608 s.
5. Ivanova N.Yu., Smolaniuk V.F. Polytyologia: Navchalny posibnyk. – К.: KNEU, 2011. – 348 s.
6. Ilyin V.V. Polytyologia: Uchebnik dlya vuzov. – М.: Knizhniy dom “Universitet”, 2000. – 544 s.
7. Lebedeva M.M. Myrovaya polytica. – М.: Aspect Press, 2003. – 351 s.
8. Parsons Talcott. O ponyatiyi “polyticheskaya vlast” // Antologiya mirovoi polyticheskoi mysli. – М.: Mysl, 1997. –Т.2: Zarubezhnaya polyticheskaya mysl XX v. –S.479–487.
9. Polytycheskaya nauka. Metody issledovaniy / pod red. O.A. Gabrielyana. – К.: Izdatelsky centr “Academia”, 2012. – 344 s.
10. Polytyologia: Slovar–spravochnik / M.A. Vasylyk, M.S. Vershinin i dr. – М.: Gardariki, 2000. – 328 s.
11. Polytyologia: Pidruchnyk / za red. L.M. Dymytrovoyi, S.O. Kyseliova. – К.: Znannia, 2009. – 206 s.
12. Polyshchuk O.S., Kanz O.A. Polytyologia: Navchalny posibnyk. – Khmelnytsky, 2011. – 572 s.
13. Popper Carl. Vidkryte suspilstvo ta yogo vorogy. –Т.2: Spalakh prorotztva. Hegel, Marx ta poslidovnyky. – К.: Osnovy, 1994. – 496 s.
14. Sartori G. Iskajeniye conceptov v sravnitelnoy polytologiyi // Polis. – 2003. –№3. –S.67–78; №4. –S.152–160.
15. Solovyev A.I. Polytyologia: polyticheskaya teoria, polyticheskiye technologii. – М.: Aspect Press, 2003. – 560 s.
16. Khalipov V.F., Khalipova Ye.V., Isayev I.A., Mykhailov V.A. Vlast. Polytyca. Gosudarstvo i gosudarstvennaya slujba. – М.: Akademicheskyy project, 2006. – 384 s.

Chekanov V. Y., Candidate of historical sciences, Assistant professor at the Politology, Sociology and Law chair, National University of Food Technologies (Ukraine, Kiev), vsvld71@mail.ru

The shaping of scientific discourse of international relations' politology

The article deals with the question of peculiarities of shaping of scientific discourse of humanities exemplified with international relations' politology, featuring the state of things in interdisciplinary realms traditionally shared among a number of various disciplines. The problem of criteria for interdisciplinary limitation between politology of international relations and international relations' theory is put forth as well. The main conclusion of the article is in the ascertaining of substantial discursive discrepancies between both of the disciplines, in case of politology of international relations leading to the decreasing its place in the entire volume of the discipline.

Keywords: politology, interdisciplinary realm, discourse, political sphere.

Chekanov V. Yu., kandidat istoricheskikh nauk, docent kafedry politologii, sociologii i prava, Natsionalnyi universitet pishchevykh i tekhnologiy (Ukraina, Kiev), vsvld71@mail.ru

Формирование научного дискурса политологии международных отношений

На примере истории развития политологии международных отношений как составной части политической науки рассматривается вопрос об особенностях формирования научного дискурса гуманитарных дисциплин в междисциплинарных областях, в которых объект исследования традиционно делит между собой несколько разных дисциплин. Также ставится вопрос о критериях междисциплинарного размежевания политологии и теории международных отношений. Основной вывод статьи заключается в констатации существенных дискурсивных расхождений между обеими дисциплинами, что привело, в случае политологии международных отношений, к сокращению ее места в общем объеме дисциплины.

Ключевые слова: политология, междисциплинарная область, дискурс, политическая сфера.

* * *

УДК 324

Шелемба М. М.

аспірант кафедри політології та державного управління,
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”
(Україна, Ужгород), shelemba.m@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ВИМІРУ НА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТОРАЛЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Стаття націлена на структурування електорального простору України за рівнем підтримки населення політичних партій (політичних сил) в макрорегіонах України. Проведено визначення впливу основних соціокультурних факторів на електоральний вибір. В процесі дослідження було доведено дисертційне твердження, що зміни соціокультурних факторів напружують впливають на зміни структури електорального простору.

Ключові слова: електоральний простір, регіональний вимір, соціокультурний вимір, вплив, макрорегіон, фактори, електоральні переваги.

Електоральний простір України формується під дією різних чинників, вплив яких має різну силу як в регіональному вимірі, так і у часовому. Слід відзначити, що пряму ознаку впливу мають чинники, які стосуються ментальності та рівня життя населення України, їх дія є визначальною для результатів виборів, що доведено методологічним обґрунтуванням синтетичної моделі дослідження. Існують також чинники опосередкованої дії, серед яких особливе місце належить регіональному та соціокультурному виміру, характеристика яких необхідна для представлення повної картини формування електорального простору України.

Питання методологічного забезпечення досліджень електорального простору висвітлено в працях низки вітчизняних та іноземних авторів, серед яких К. П. Боришполец, М. В. Жеребцов, В. Ф. Ковров, Р. В. Євстифеев, М. В. Гришин, Х. Хімелвайт, М. Фіоріна, М. Петров, О. Тітков, П. Лазерфельд тощо. Існуючі в наукових колах підходи дають можливість оцінити електоральний простір із використанням тих або інших методів, але відсутній єдиний методологічний підхід до системної оцінки впливу регіонального та соціокультурного виміру на формування електорального простору.

Мета дослідження – структурування електорального простору України за рівнем підтримки населення політичних партій (політичних сил) в макрорегіонах України під впливом регіонального та соціокультурного виміру.